

Patiëntenacademie 21 mei 2012

georganiseerd door het Transplantatiecentrum UZ GENT

Met pak en zak, instructies voor globetrotters Stressloos op vakantie met de reisbijstandsverzekering

Alain Servaes

**While travel makes the heart grow fonder,
it is true that the smile comes from the feet.**

Chris Wheeler

UITGANGSPUNT - SCHEMA

- 1. Wees eerlijk en correct (het komt toch uit)**
- 2. Voorkom en beperk risico's en schade
(principe van goede huisvader/-moeder)**

- 3. Weet van waar je vertrekt:**

lijst van de verzekeringen & contacteer jouw ziekenfonds
(informatie, documenten, toelating adviserend geneesheer
verblijf, behandelingen, medicatie ,...)

- 4. Weet wat je te doen staat:**

welke noden/risico's ?, welke gedekt ?, welke nog niet ?,
alleen de medische kosten ?, alleen de periode van reis of verblijf ?

! ism erkende en bij voorkeur deskundige en onafhankelijke verzekeringsbemiddelaar

UITGANGSPUNT - SCHEMA

5. Nadere toelichting:

- > de reisbijstand ziekenfondsen
- > de privé reisbijstandverzekeringen
(met aandacht voor voorafbestaande toestanden)
- > extra aandachtspunten mbt de personen die op de wachtlijst staan voor orgaantransplantatie (patiënt en zijn naasten!)
- > de hospitalisatieverzekering als reserve of parachute
- > wat brengt de toekomst ?

6. Wat moet je onthouden ? (Take home messages)

7. Vragen ?

WEES EERLIJK EN CORRECT

1. Alle aan de **verzekeringsnemer** bekende omstandigheden die hij redelijkerwijs moet beschouwen als gegevens die van invloed **kunnen** zijn op de **beoordeling van het risico** door de verzekeraar moeten nauwkeurig meegedeeld worden **bij het sluiten van de verzekeringsovereenkomst**.
(uitzondering: genetische gegevens **mogen niet** worden gemeld)
 2. Nieuwe of wijzigingen van omstandigheden tijdens de duur van de verzekeringsovereenkomst die een - **aanmerkelijke en blijvende wijziging (vermindering of verzwaring) van het verzekerd risico tot gevolg KUNNEN hebben moeten** aan de verzekeraar onverwijld worden gemeld. Geldt niet voor alle verzekeringen (vb. levensverzekering, ziekteverzekering, ...).
 2. Bij elke verzekering tot vergoeding van schade moet **de verzekerde** alle redelijke maatregelen nemen om de **gevolgen van het schadegeval te voorkomen en te beperken**.
- > **opzettelijk en onopzettelijk NIET, ONJUIST of ONVOLLEDIG** gemelde zaken komen toch uit (bovendien dikwijls in uw eigen belang (levensgevaar))

VOORKOM & BEPERK RISICO'S & SCHADE

1. Bespreek uw reisplannen “ ruim VOOR het vertrek met uw arts
transplantatiecentrum. Denk hierbij ook aan uw huisarts, tandarts, travel clinic
(centrum voor advies inzake reizen en vaccinatie)
 - > voor **beoordeling reisgeschiktheid**, voor **preventieve zorg en advies**, voor eventuele **aanpassing behandeling , extra controles en zorg** (vb. voetzorg, tandzorg, ...) en **advies ter bevordering van therapietrouw** (tijdzones, jetlag, misselijkheid en diarree, ...), voor advies **preventie infecties, schimmels, ... wratten, bescherming tegen zon en insectenbeten**
 - > voor de ‘**papierwinkel**’ (vb. adviserend geneesheer ziekenfonds; attest verlenging arbeidsongeschiktheid)
 - > voor samenstelling **reisapotheek**
 - > voor ... **planning afspraken** (onderzoek na terugkeer en opvolging)
2. Bij noodzaak tot **annulering of wijziging van de reis** : verwittig zo snel mogelijk het reisbureau en de verzekeringsmaatschappij
3. Voor wie dat (nog) moet doen: hoogtijd om **uw rijbewijs** aan te passen. Wie niet rijgeschikt en niet geldig meer verzekerd is in België is dat ook niet in het buitenland
 - > **vertrek ‘ op de bonnefooi ‘ = risico op zorgen én op weigering van tussenkomst**

WEET VAN WAAR JE VERTREKT

op welke verzekeringen kun je 'AL' rekenen in het BUITENLAND?

- **Het ziekenfonds** (vaak de eerste verzekeraar/eerste pijler bij medische kosten buitenland)

! De tussenkomst van het ziekenfonds (verplichte verzekering voor geneeskundige verzorging en uitkeringen alsook de nomenclatuur voor geneeskundige verstrekkingen en de buitenlandse regeling mits

toepassing van de desbetreffende Europese Verordeningen en Internationale Overeenkomsten)

beïnvloedt VAAK de tussenkomst van andere « ziekte » verzekeringen, ook deze aangeboden door of via het ziekenfonds

- **Andere verzekeringen, afgesloten :**

1. door **anderen** (werkgever, ouder of verwant, school/universiteit, sport/jeugdclub, kredietkaartmaatschappij, automerk)

2. door **jezelf** (mensen weten vaak niet waarvoor ze betalen)

-> verstandig VOOR het vertrek : lijst of inventaris opmaken

(aard verzekering, naam verzekeringsmaatschappij, polisnummer, omvang en territorialiteit van dekkingen, wie kontakteren bij schadegeval, vervaldatum contract ... premie al betaald)

! WEET OOK MET WIE JE VERTREKT

-> co-ouderschap, anders samengesteld gezin, feitelijke scheiding, gewoon samenwonen, : waar allemaal op letten ?

WEET VAN WAAR JE VERTREKT

ALLEEN aandacht voor de BUITENLANDdekking ?

-> Ook de dekking in België blijft belangrijk :

vb. rechtsbijstand (vb. geschillen thuis als je in het buitenland bent of na de terugkeer)

vb. BA woning en storm- of waterschade

vb. hospitalisatie en de nazorg na repatriëring

vb. bescherming van in België gelaten goederen (zoals auto) en gezinsleden

-> verstandig om het moment aan te grijpen om eens een grondige 'check up' te laten doen bij een goede verzekeringsbemiddelaar

http://www.fsma.be/nl/Consumers/Savings%20and%20investments%20and%20insurance/Insurance%20consumer/i_c.aspx

WEET VAN WAAR JE VERTREKT : een CHECK-LIST

- ziekenfonds
 - reisbijstandverzekering andere dan bij ziekenfonds (privé verzekering, bank, automobiëclub, reisagentschap, ... annulatieverzekering via betaalkaart)
 - hospitalisatiekostenverzekering andere dan bij ziekenfonds (privé verzekering, bank, werk, ...)
 - arbeidsongevallenverzekering (! beroepsverplaatsingen werknemers en ambtenaren)
 - gewaarborgd inkomensverzekering en invaliteitsverzekering
 - ongevallenverzekering
 - zorgverzekering
 - aansprakelijkheidsverzekering: woning, auto, BA privé-leven
 - levensverzekering (vnl. kapitaal bij overlijden)
 - verzekering begrafenis kosten (uitvaartverzekering)
 - rechtsbijstandverzekering
 - verzekering “ alle risico's “ betreffende juwelen, kunstwerken, bontmantels, fototoestellen of audiovisuele apparaten
 -
- ! Niet vergeten: de wettelijke verzekering voor geneeskundige verzorging (EZVK) is SUPERbelangrijk -> uw ziekenfondsdossier moet VOLLEDIG in orde zijn (ook voor de voordelen en diensten waarvoor een extra bijdrage moet betaald worden)**

WEET WAT JE TE DOEN STAAT

Welke andere verzekeringen dan het 'ziekenfonds' zijn 'NOG NODIG'
= welke factoren bepalen jouw 'risicoprofiel' ?

- **ziekte-** en **behandelings**gerelateerde factoren

(tijdstip na transplantatie , voorafgaande immunitaire toestand, intensiteit van de behandeling tegen afstoting, multimorbiditeit of andere factoren die het risicoprofiel van een patiënt beïnvloeden (psychisch (vb. depressie), epilepsie, allergie, diabetes ... voorgeschiedenis van geneesmiddelenmisbruik of overmatig alcoholgebruik, gevolgen van gebrek aan therapietrouw bij medicatie, bijwerkingen en lange termijneffecten farmacotherapie)

- **leeftijd-** en **geslacht**gerelateerde factoren

(vrouw en jonger dan 50 jaar -> zwangerschap ; vanaf 70 jaar: moeilijk nog een kapitaal bij ongevallen te bekomen; overlijdensdekking minderjarige is beperkt)

- **reis**gerelateerde factoren

(transportmiddel (moto, wagen, vliegtuig, boot, te voet, ...), reisroute,, ...)

- **verblijf**gerelateerde factoren

(medische voorzieningen ter plaatse (en mate waarin men op de hoogte is van de ziekte en de behandeling ervan), klimaat, hoogte, veel blootstelling aan zon -> opletten !, de duur van het verblijf, verblijf alleen of met/bij anderen, doel van verblijf(beroep, recreatief, studie, sport, afstand tot Belgisch transplantatiecentrum bedraagt minder dan één dagreis (vb. bij verblijf in een grensstreek))

-> ook invloed van **doel** (recreatief of niet), **aard activiteit** (werk, sport), **woonplaats** (bij emigratie/verandering van woonplaats gelden dikwijls andere regels), **budget**, **aanbod** van verzekeringsbemiddelaar en **wat je zelf belangrijk vind** (hangt af van eigen toestand, toestand medereiziger of toestand thuisblijver (vb. annulatieverzekering)) en « **ervaringen** » van anderen of van jezelf)

WEET WAT JE TE DOEN STAAT

Welke vragen moet je je stellen ?

1. Hebben ik en mijn medereizende gezinsleden een voldoende dekking voor medische kosten en repatriëring ?
2. **Doel** reis/verblijf recreatief (studie, werk, geprogrammeerde zorg, ... bevallen) ?
3. Naar ver land of eiland + blijf ik **binnen** of **buiten Europa** ?
4. Reis alleen of **samen** ?
5. Regelmatig naar het buitenland ?
4. Met de wagen, moto, camper, ... piloot vliegtuig ? opletten: polsbreuk chauffeur, niemand anders kan rijden -> repatriëring van personen is medisch niet noodzakelijk
7. Leeftijd ? -> leeftijd (70 jaar, 75 jaar) bij bepaalde contracten of waarborgen van verzekeringsmaatschappijen (Chartis Europe SA, kapitaal reisongevallen, kapitaal bij overlijden van een kind)
8. Met jonge kinderen ?
9. Iemand met een verhoogd risico op gezondheids- of verplaatsingsproblemen (chronische ziekte, kanker, medicatie, insuline, zwangerschap, jonge kinderen, mensen met bepaalde fysieke of geestelijke beperkingen,) ?

WEET WAT JE TE DOEN STAAT

Welke vragen moet je je stellen ?

10. Ergens **toestemming** vragen of iemand **verwittigen** ? Wie, wanneer en hoe ?
11. **Minstens 3 (of twee) maanden ononderbroken weg** uit België ?
12. Beoefenen van gevaarlijke of betaalde **sport**
(ook training, moto van meer dan 49 cc) ?
13. **Meer dan dekking voor medische kosten en repatriëring** bij ziekte, ongeval of overlijden (vb. burgerlijke aansprakelijkheid, rechtsbijstand, bagage, opsporings- en reddingskosten bij winter- water- of bergsport, opsturen van geld ...) ?
14. **Nog andere zaken** belangrijk ? (paspoort, visa, inenting, malariapillen ... praktische zaken zoals volmacht voor ontvangst aangetekende brieven)
15. Studenten (kinderbijslag), ouderen (gewaarborgd inkomen ouderen en minstens 30 dagen verblijf buitenland <http://www.onprvp.fgov.be>) , mensen met gewaarborgd inkomensverzekering (melden of toestemming vragen)

Reisbijstand ziekenfonds

(Mediphone Assist : OZ; MUTAS : alle andere - ! sommige ziekenfondsen GEEN reisbijstand)

- **Volledig in regel zijn met ziekenfonds (kijk dat na ! en ook voor wat er tussenkomst is)**
- **Recreatief** karakter verblijf (uitzonderingen: vb. bepaalde studenten; R9 ook beroepsreden)
- **Geen** beperking ivm **soort land** en **bedrag** tussenkomst bij N5, P7, P7b (**7 op 10 verzekeren**); tal van uitzonderingen:
 - a) **repatriëring**: Q8: max 5.000 euro; O6 en R9 (behalve R9a): grosso modo (altijd nakijken !) alleen Europa en meeste landen rond Middellandse Zee
 - b) **medische kosten**: Q8: max 5.000 euro in landen buiten EU, Noorwegen, IJsland, Liechtenstein en Zwitserland; R9 (behalve R9a): grosso modo (altijd nakijken !) alleen Europa en meeste landen rond Middellandse Zee; R5a: andere landen max 25.000 euro; P7: geprogrammeerde zorg mits toestemming arts ziekenfonds max 5.000 euro (er zijn nog heel wat andere beperkingen)

opmerking: 'samen uit, samen thuis'-garantie (in principe maximum 2 personen, voorwaarden)
- **Duur** ONonderbroken **verblijf** buitenland: **max 3 maanden**
(opmerking/uitzondering: P7 : geen expliciete beperking; bepaalde studenten: max 12 maanden; P7b: 3 maanden per kalenderjaar; N5 en P7: 3 maanden vanaf 1ste dag zorgverlening; R9: schadegeval moet binnen 6 maanden na vertrekdatum; Q8: 6 weken/jaar voor dialyse en zuurstoftherapie)

Reisbijstand ziekenfonds

- **Voorafbestaande toestand gedekt MITS** de zorg spoedeisend is en NIET kan worden uitgesteld tot terugkeer in België (opmerking/uitzondering: dialyse en zuurstoftherapie, zwangerschap en bevalling)
- **Extra aandachtspunten:**
 1. Zo spoedig mogelijk de **alarmcentrale contacteren** (ook voor ambulante zorg mits ernstig probleem of vanaf 125euro (P7))
 2. Opname eenpersoonskamer ziekenhuis soms alleen tussenkomst “ NA **akkoord** van de **alarmcentrale**” (N5, P7)
 3. **Onderhoudsbehandelingen, continuïteitszorg, vaccinatie** zijn bij sommige ziekenfondsen uitgesloten.
 4. Tussenkomst **medicijnen MITS voorschrift buitenlands arts**
 5. De verzekerde moet zich als **een goede huisvader** gedragen. -> toestand moet bij vertrek stabiel zijn, geschikt zijn om te reizen, zorg in buitenland mag in principe niet voorspelbaar zijn, geen risico's opzoeken, ...
 6. Sommige kosten niet of beperkt verzekerd
 7. **Samenloop met andere verzekeringen ?** Steeds tussenkomst NA tussenkomst van de wettelijke verplichte verzekeringen en 'andere verzekeringen' (met variaties en onduidelijkheid vb. N5: ook een niet verplichte verzekering; vb. O6 : een privéverzekering ... elke openbare verzekering; vb. R9: alle andere verzekeringen behalve een niet verplichte verzekering)

Reisbijstand privé

1. Samen uit, samen thuis-garantie: in principe vollediger

Opmerkingen:

- 1) Soms is er onderscheid al **naargelang de waarborgen** vb. waarborg reisonderbreking/vervroegde terugreis (1 of 2 verwante verzekerden) en waarborg repatriëring stoffelijk overschot of zieke of gekwetste verzekerde (alle anderen verzekerden die hun reis niet kunnen voortzetten)
- 2) Er zijn **altijd voorwaarden**. Soms wordt de repatriëring niet gevraagd door de verzekerden. (vb. men wil de vakantie van de anderen niet verknallen) En soms is dat niet mogelijk (vb. het overlijden staat vast maar men heeft het stoffelijk overschot nog niet gevonden).

2. Maximumduur ononderbroken verblijf : 3 maanden, meestal met mogelijkheid tot verlenging dmv betaling van bijpremie per maand

uitzonderingen:

- 1) 90 dagen, 120 dagen, 6 maanden (onderbrekingen mits minstens 15 dagen), 12 maanden
- 2) reisbijstand jaarcontract: soms verlenging per periode van 3 maanden (130 euro)
- 3) niet verlengbaar bij JAARLIJKSE ANNULATIEVERZEKERING, soms vanaf dag 1 (maximum 1 jaar) via tijdelijk contract werken; soms alleen verlengbaar bij bepaalde formules

opmerking: lvm andere verzekering volgt die beperking soms uit 'verzekerd is al wie zijn domicilie en gewoonlijke verblijfplaats in België heeft' (vb. wie 6 maanden per jaar in Spanje overwintert, heeft die zijn gewoonlijke verblijfplaats in België of in Spanje)

Reisbijstand privé

3. Tussenkost medische kosten WERELDWIJD (buiten België in principe): NA tussenkost van ziekenfonds of ziekteverzekering (bij weigering in principe attest voorleggen)

Uitzonderingen:

1) LEEFTIJD: soms MAX leeftijd bij afsluiten contract 70 jaar, soms MIN leeftijd 6 maand en MAX leeftijd bij afsluiten contract, de dekking eindigt soms (in elk geval) op de vervaldag volgend op de 75ste verjaardag verzekerde; voor sommige andere waarborgen (vb. kapitaal reisongevallen) gelden ook leeftijdsgrenzen

2) BUITENLAND: sommige landen zijn soms uitgesloten vb. AFGHANISTAN, CUBA, LIBERIA, SOEDAN, soms is de dekking territoriaal beperkt, daarnaast is er meestal nog een algemene uitsluiting voor landen of gebieden in oorlog, burgeroorlog, als er een negatief reisadvies is van Belgische FOD Buitenlandse Zaken

3) NAZORG IN BELGIE: soms bij ongeval en ziekte, bij ongeval en heelkundige ingreep of bij ongeval; soms is de tussenkost voor nazorg beperkt tot psychologische bijstand na een trauma

4) GEZOCHTE of VEROORDEELDE CRIMINEEL: soms geen dekking als de verzekerde voorkomt op een officiële overheids- of politielijst, als terrorist of als van terrorisme verdacht persoon, lid van een terroristische organisatie, drugshandelaar of illegale handelaar in nucleaire, chemische of biologische wapens

Opmerking: bedrag EN teritorialiteit repatriëring ?

geen beperkingen bij tussenkost voor repatriëring (wel voorbehoud inzake keuze vervoermiddel en geven van instructies en kijken naar de formule)

Reisbijstand privé

Aandachtspunten 'medische kosten':

1. Welk kapitaal medische kosten in buitenland voorzien ? (volgens mij) MINIMUM 250.000 euro per verzekerde

Hangt inderdaad ook af naar welk land je gaat. Soms moet je uitkijken naar een andere verzekering (formule) of een bijpremie betalen.

Belang ? No pay, no cure ! Bij ziekenhuisopname in België: SISkaart en voorschot.

2. Moet men een alarmcentrale contacteren ?

Meestal is dat verplicht. Dit moet onverwijld (eventueel na toedienen van de dringende eerste medische zorg) , soms binnen de 24 uur en meestal uiterlijk binnen 48 uren na ziekenhuisopname . Soms moet dat ook voor ambulante medische kosten en VOOR verzorging onder privéstelsel.

Belang ? Bij de bijstand hoort vaak een **derdebetalersregeling** (verzekeringsmaatschappij stelt zich garant voor de betaling van de medische kosten en betaalt de facturen rechtstreeks aan het ziekenhuis).

Is soms OOK een **vorm van preventieve controle** tegen misbruik (vb. het uitvoeren van nutteloze en gevaarlijke medische handelingen).

Reisbijstand privé

Aandachtspunten 'medische kosten' (vervolg):

3. Wat als ziekenfonds niet tussenkomt voor bepaalde zorg ?

1) De zorg is niet terugbetaalbaar volgens "de" nomenclatuur voor geneeskundige verstrekkingen (lijst prestaties en tarieven <http://www.riziv.be>) of buitenlandse regeling

-> attest vragen van ziekenfonds en samen met oorspronkelijke bewijsstukken aan verzekeraar bezorgen

-> alle door het RIZIV niet erkende diagnose- en behandelingskosten (homeopathie, acupunctuur, chiropraxie) zijn uitgesloten uit de waarborg (soms niet limitatief en in diverse variaties)

Soms wordt niets vermeld (dus in principe dekking tenzij weer andere uitsluiting geldt)

Opmerking: zorgen in Nederland worden in principe vergoed conform de Nederlandse wetgeving

2) Niet in regel zijn met ziekenfonds (geen aansluiting) of niet vervullen formaliteiten

ziekenfonds (geen bijdragen)

-> verzekerde moet zowel in België als in buitenland de nodige stappen ondernemen om de terugbetalingen waarop hij recht heeft te verhalen (soms alleen bij ziekenhuisopname)

-> verzekerde krijgt na zijn terugkeer alleen tussenkomst nadat hij alle nodige stappen heeft ondernomen

...

-> verzekeraar KAN tussenkomst weigeren, verminderen of terugvorderen

-> verzekeraar beperkt ALLE medische kosten tot max 1.240 euro (of max 1.250 euro of max 2.500 euro)

Reisbijstand privé – voorafbestaande toestand

4. Voorafbestaande toestand: in principe niet gedekt MAAR mogelijk MITS bepaalde voorwaarden (vb. als toestand stabiel is, geen nieuwe behandeling in referteperiode, als arts patiënt reisgeschikt verklaart, ...) en soms kan je de uitsluiting voor sommige toestanden 'afkopen' door keuze van een andere verzekeringsformule voor één waarborg (vb. annulering 'all risks' jaarcontract GO SAFE Europese) of voor verscheidene waarborgen (vb. formule TOP/FLIGHT Selection met exclusieve garanties van Mondial Assistance) Tenslotte is er ook nog het World Wide Web (zie verder) ... en niet te vergeten : de rol van een deskundige én onafhankelijk verzekeringsbemiddelaar

-> Wat is een voorafbestaande toestand ? Er is geen algemene definitie. Dus moet je telkens de algemene en bijzondere voorwaarden nakijken in functie van de verzekerde waarborgen !

Algemeen moet je hierbij denken aan elke ziekte, aandoening of andere toestand (vb. zwangerschap, handicap, gevolg van ongeval) die zich op enig tijdstip voorafgaand aan of op datum van het afsluiten van de verzekeringsovereenkomst (incl. annuleringsverzekering) , het vertrek op reis of het boeken van de reis of verblijf in het buitenland zich voor het eerst heeft gemanifesteerd.

Opmerkingen:

- 1) Je 'ontsnapt' niet door het afsluiten en systematisch verlengen van een jaarcontract.
- 2) **Oude en afgelopen toestanden** vb. genezing (bij ziekte) of bevalling (bij zwangerschap) **zijn IN PRINCIPE niet bedoeld.** ! Uitzonderingen (toch uitsluiting) vb. psychische, psychosomatische En zenuwstoornissen als ze al eerder (voor de eerste keer) werden vastgesteld en de gevolgen van alcoholisme en andere uitingen van ongezonde levensstijl. Ook over 'afgelopen' toestanden is discussie mogelijk. Vb. wanneer ben je 'genezen' van kanker ?

Reisbijstand privé – voorafbestaande toestand

3) Volstaat de **aanwezigheid van symptomen** die een redelijke persoon ertoe zouden hebben aangezet een diagnose te laten stellen, opvolging, verzorging of behandeling te zoeken of moet er minstens een vaststelling (vb. diagnose), bekend zijn van de diagnose en voorstel of aanvang van behandeling zijn ?

Voor sommige verzekeraars (Mondial-Assistance, CHARTIS) volstaat de aanwezigheid van 'omstandigheden' voor uitsluiting **MITS het schadegeval redelijkerwijze te verwachten was.**

Soms volstaat het dat de oorzaken of eerste symptomen al **duidelijk** waren. (NO STOP TOURING)

Opmerking: bekijk ook de slide “ WEES EERLIJK EN CORRECT ”

4) Een voorafbestaande toestand kan ook **diverse personen** , al dan niet tegelijk, betreffen:

- de verzekeringsnemer (gaat niet altijd op reis)
- de verzekerde vermeld in de bijzondere verzekeringsvoorwaarden (polis)
- een bloed- of aanverwant van de verzekerde (meestal tot de 2de graad, soms tot de 3de)
- derden waarvan men niet noodzakelijk vb. de gezondheidstoestand kent (collega van de verzekerde, kinderoppas, persoon in het buitenland bij wie men gaat verblijven)

Eén verzekeraar stelt uitdrukkelijk dat de uitsluiting slechts geldt voor zover de verzekerde kennis had van de medische toestand. (jaarcontract ANNULERING ETHIAS)

Reisbijstand privé – voorafbestaande toestand

-> Onder bepaalde voorwaarden is dekking van een voorafbestaande toestand (ik beperk mij nu tot ziekte en letsel van een ongeval) mogelijk

a) Welke voorwaarden (niet noodzakelijk cumulatief)?

GROSSO MODO komt het hier op neer (er zijn altijd nuances en afwijkingen):

1. de toestand moet **stabiel** zijn gedurende een bepaalde referteperiode VOOR datum van vertrek of datum van reservering van de reis/verblijf

Referteperiode: 1 maand of 90 dagen

Opmerking: jaarcontract ETHIAS: geen hospitalisatie in de laatste 6 maand of geen 3 periodes van verwikkeling of hervat, die elk aanleiding hebben gegeven tot een hospitalisatie gedurende de 2 laatste jaren

2. er mag in de referteperiode **geen therapie ingesteld of aangepast** zijn

Referteperiode: 1 maand of 90 dagen

3. het moet gaan om een **niet te voorzien recidief of complicatie** opgetreden NA HET VERTREK op reis (diverse formuleringen)

4. (als het gaat om de verzekerde zelf) er mag **geen medisch bezwaar zijn om te reizen** (vooral bij waarborg ANNULERINGskosten)

Reisbijstand privé – voorafbestaande toestand

-> Onder bepaalde voorwaarden is dekking van een voorafbestaande toestand mogelijk (vervolg)

b) Geldt dat voor alle voorafbestaande toestanden ? NEEN (grote variatie)

1. **Depressieve toestanden**, geestesziekten, psychische, **zenuw-** of psychosomatische stoornissen zijn nooit gedekt tenzij bij een eerste manifestatie , in de meeste gevallen mits ziekenhuisopname al dan niet van minstens 7 dagen of , bij één verzekeringsformule, als ze het gevolg zijn van eetstoornissen. Bij één verzekeraar (CHARTIS) is er alleen dekking als ze het gevolg zijn van gedekte schade.
2. Gevolgen van overmatig gebruik van **geneesmiddelen**, gebruik van **drugs**, verdovende en opwekkende middelen, dronkenschap of **alcoholisme** blijven in principe uitgesloten.
3. Evolutive **aangeboren ziekten** (waarborg ANNULERING en REISONDERBREKING jaarcontract VAB, waarborg VAKANTIEONDERBREKING jaarcontract EUROPESE, NO STOP TOURING en jaarcontract TOURING)
4. **Seksueel overdraagbare ziekten** (CHARTIS)
5. **Diabetes** (NO STOP TOURING, jaarcontract TOURING (cf. ernstige chronische ziekten), waarborg ANNULERING jaarcontract IPA)
6. **Ernstige chronische ziekten** (NO STOP TOURING , jaarcontract TOURING)

Reisbijstand privé – voorafbestaande toestand

-> Onder bepaalde voorwaarden is dekking van een voorafbestaande toestand mogelijk (vervolg)

7. Gevallen van **zuurstofafhankelijkheid** (NO STOP TOURING, jaarcontract TOURING)
8. **Epilepsie** (waarborg ANNULERING jaarcontract IPA)
9. **Tropische ziekten**, behalve als de door een officiële instantie aangeraden voorzorgsmaatregelen werden getroffen (CHARTIS)
10. Soms komt het stadium van de ziekte in beeld. vb. **terminale ziekten** (NO STOP TOURING, jaarcontract TOURING); ziekten in terminaal of zeer gevorderd stadium (NO GO EUROP ASSISTANCE) ; een bestaande aandoening die zich op het ogenblik van de reservering van de reis in een terminale fase bevindt (voor zover de verzekerde kennis had van deze toestand) (jaarcontract ANNULERING ETHIAS); in geval van palliatieve behandeling is de waarborg beperkt tot overlijden of acute levensbedreiging (waarborg ANNULERINGskosten jaarcontract VAB)

c) Zijn er ‘impliciete uitsluitingen’ ? JA door uitsluiting van bepaalde behandelingen, onderzoeken en verblijven

- als de reis wordt ondernomen met de intentie om een medische behandeling te ondergaan in het buitenland (CHARTIS, jaarcontract STUDENT EUROP ASSISTANCE (ook voor medische diagnose))
- verblijven voor herstel, revalidatie en fysiotherapie, kosten voor medische check-ups, periodieke controle- of observatieonderzoeken (jaarcontract EUROP ASSISTANCE, jaarcontract ETHIAS (de periodieke medische controles), CHARTIS (kosten voor medische check-ups, periodieke controle- of observatieonderzoeken (niet uitdrukkelijk vermeld hii

En ALS iemand op de wachtlijst staat ?

- a) Oproeping voor transplantatie **VOOR het vertrek:**
waarborg annulering en waarborg reiswijziging
- > Bij de waarborg **ANNULERING** van de reis betaalt de verzekeraar aan de verzekerde een bepaalde som ter compensatie van de kosten verbonden aan de annulering van de reis en het verblijf (voorwaarden en beperkingen)

De waarborg ANNULERING van de reis wordt niet standaard voorzien in elke reisbijstandverzekering. U zal de hoogste of een aparte verzekeringsformule (vb. jaarcontract ANNULERING) moeten kiezen, meestal op het ogenblik van de boeking van de reis of het verblijf behoudens bij de specifieke jaarcontracten.

Er is waarborg bij oproeping van de verzekerde of een familielid tot de 2de graad (vader, moeder, kind, broer, zuster, schoonbroer, schoonzuster, schoonzoon, schoondochter, schoonouder, kleinkind, grootouder) voor een orgaantransplantatie (als donor of als ontvanger) (jaarcontract ANNULERING ETHIAS)

En ALS iemand op de wachtlijst staat ?

In een aantal verzekeringscontracten is de waarborg ANNULERING voor een orgaantransplantatie wat betreft de in aanmerking komende personen **beprekter** (vb. jaarcontract GO SAFE EUROPESE: bij oproeping van de verzekerde of een familielid tot ***de 1ste graad (dus alleen de ouders en kinderen van de verzekerde)*** voor een dringende orgaantransplantatie (als donor of als ontvanger); jaarcontract MONDIAL ASSISTANCE: bij oproeping van de verzekerde of een met de verzekerde gewoonlijk in gezinsverband samenleeft voor een orgaantransplantatie) of **zowel**

beprekter als strikter (vb. jaarcontract VAB: bij oproeping van de verzekerde of een familielid tot ***de 1ste graad binnen 7 dagen VOOR vertrek*** voor dringende orgaantransplantatie (als donor of als ontvanger))

In een aantal verzekeringscontracten is de waarborg ANNULERING voor een orgaantransplantatie ruimer want uitgebreid tot andere personen dan familieleden (vb. jaarcontract ANNULERING NO GO EUROP ASSISTANCE)

Opmerkingen:

1) Buiten de orgaantransplantatie wordt in jaarcontract ANNULERING NO STOP TOURING ook de oproeping van de verzekerde voor het afstaan van een orgaan, indien hij ingeschreven was op de wachtlijst VOOR reservatie van de reis aanvaard.

En ALS iemand op de wachtlijst staat ?

2) Vaak geldt de waarborg ook als de verzekerde om medische redenen niet mag worden ingeënt en deze inenting verplicht is (jaarcontract ANNULERING ETHIAS: door de lokale overheid vereist is; jaarcontract ANNULERING NO STOP TOURING: uitdrukkelijk noodzakelijk is volgens de WHO)

uitzonderingen : jaarcontract ANNULERING NO GO EUROP ASSISTANCE: als de verzekerde om medische redenen niet mag worden ingeënt **voor de geplande reis** ; jaarcontract VAB en jaarcontract IPA: wanneer de verzekerde de **voor de reis noodzakelijke inenting** om medische redenen niet mag ontvangen; jaarcontract GO SAFE EUROPESE: wanneer de verzekerde de **voor de reis noodzakelijke inenting**, om medische redenen, niet mag ontvangen en **deze niet gekend zijn bij de onderschrijving**; jaarcontract MONDIAL ASSISTANCE: mag om medische redenen niet worden ingeënt of **geïmmuniseerd**, op voorwaarde dat dit

door de plaatselijke autoriteiten verplicht is

3) Eventueel kan ook beroep gedaan worden op de waarborg ANNULERING wegens ziekenhuisopname of ziekte.

-> Bij de waarborg **REISWIJZIGING** gaat het om de kosten mbt de omvorming of wijziging van de gereserveerde reis of het gereserveerd verblijf (voorwaarden en beperkingen; alleen bij jaarcontract ANNULERING NO GO EUROP ASSISTANCE en bij jaarcontract ANNULERING NO STOP TOURING)

Voor de waarborg REISWIJZIGING gaat het om dezelfde situaties als voor de waarborg ANNULERING.

Opmerkingen:

1) De waarborg **REISWIJZIGING** is misschien eerder een theoretische waarborg bij orgaantransplantatie.

Orgaantransplantatie heeft immers VOORRANG op reiswijziging.

2) Bij het jaarcontract ANNULERING NO STOP TOURING heeft de verzekerde in principe niet de keuze tussen

En ALS iemand op de wachtlijst staat ?

b) Oproeping voor transplantatie NA het vertrek:

-> de verzekerde die in het buitenland verblijft wordt opgeroepen :

waarborg vervroegde/ voortijdige terugkeer, waarborg reisonderbreking/vakantieonderbreking/
reisvergoeding , waarborg compensatiereis

1. Bij de waarborg **VERVROEGDE/VOORTIJDIGE TERUGKEER** organiseert en betaalt de verzekeraar de heen- en terugreis (over en weer) of de terugreis naar België van de verzekerde. (voorwaarden en beperkingen)

Deze waarborg bij oproeping voor orgaantransplantatie wordt **standaard** als verzekerde gebeurtenis vermeld in sommige contracten. Vb. jaarcontract VAB (ofwel de terugreis van de verzekerde en de verzekerde familieleden tot de 2de graad (voorwaarden) ofwel de heen- en terugreis van de verzekerde ten gevolge van de oproeping van **de verzekerde** voor een orgaantransplantatie) en jaarcontract GO SAFE EUROPESE (ofwel de terugreis van de verzekerde en de verzekerde familieleden tot de 2de graad ofwel de heen- en terugreis van de verzekerde ten gevolge van de oproeping van **de verzekerde** voor een orgaantransplantatie, op voorwaarde dat hij is ingeschreven op een wachtlijst van Eurotransplant) vb. jaarcontract TOURING (de terugreis van de verzekerde én één verzekerde reisgezel (voorwaarden) bij oproeping van **de verzekerde** die wacht op een orgaantransplantatie (van hart, long, nier,...) en die op de wachtlijst van één van de EUROTRANSPLAN(T)-centra staat (VOOR afreis moet de uitdrukkelijke instemming van de arts van Touring met de plaats van vakantieverblijf bekomen worden én er moet een steekkaart worden ingevuld zijn waarop alle nuttige inlichtingen voorkomen die nodig kunnen zijn))

En ALS iemand op de wachtlijst staat ?

2. Bij de waarborg **REISONDERBREKING/VAKANTIEONDERBREKING/REISVERGOEDING** betaalt de verzekeraar voornamelijk een vergoeding van de niet-genoten vakantiedagen (soms ook nog extra vergoedingen vb. voor niet gebruik skipas en skiessen) (voorwaarden en beperkingen)

Deze waarborg zit standaard in de hoogste verzekeringsformules van de jaarcontracten of kan soms als afzonderlijke waarborg worden onderschreven. Vb. jaarcontract IPA Reference of Excellence (bij oproeping van de verzekerde voor een dringende orgaantransplantatie (als donor of als ontvanger) (ook als de reisgezel

(er is een definitie) wordt opgeroepen voor zover deze eveneens bij IPA een verzekeringscontract afsloot) Vb. jaarcontract GO SAFE “ full option “EUROPESE en jaarcontract VAB (bij oproeping van de verzekerde of een familie lid tot 1ste graad voor een dringende orgaantransplantatie (als donor of als ontvanger)

Vb. jaarcontract NO GO EUROP ASSISTANCE (bij vervroegde repatriëring om medische redenen of om **elke andere reden** voorzien in een reisbijstandscontract en georganiseerd door Europ Assistance of door een andere bijstandsorganisatie, en indien de organisatie vooraf zijn akkoord heeft gegeven voor repatriëring)

3. Bij de waarborg **COMPENSATIEREIS** biedt de verzekeraar een compensatiereis aan gelijk aan het verzekerde bedrag (indien de verzekerde om medische redenen ten gevolge van ziekte of ongeval voortijdig gerepatriëerd werd) of gelijk aan hetzelfde bedrag maar naar rato van de resterende nachten (indien de verzekerde om een andere reden gerepatriëerd werd) (voorwaarden en beperkingen; alleen MONDIAL ASSISTANCE)

En ALS iemand op de wachtlijst staat ?

-> niet de verzekerde of een van zijn meeverzekerde medereizigers maar bijvoorbeeld de in België achtergebleven partner of een bloed- of aanverwant van de verzekerde wordt opgeroepen :

Dan moet gekeken worden naar de waarborg **VERVROEGDE/VOORTIJDIGE TERUGKEER in geval van ziekenhuisopname (een orgaantransplantatie gebeurt immers steeds tijdens een ziekenhuisopname)**

Opmerkingen:

1. Er dient dan extra gelet te worden op de voorwaarden (in sommige contracten moet het gaan om een hospitalisatie in geval van ernstig en onmiddellijk levensgevaar (jaarcontract MONDIAL ASSISTANCE), in meerdere gevallen moet de onverwachte hospitalisatie minstens 5 dagen of, bij minderjarige, 48 uur duren) en op de uitsluitingen niet in minst op de uitsluiting wegens voorafbestaande toestand of soms wegens 'repatriëring voor een orgaantransplantatie' (jaarcontract EUROP ASSISTANCE, jaarcontract PRESTIGE EUROP

ASSISTANCE en jaarcontract STUDENT EUROP ASSISTANCE)

2. Gebeurlijk kan de verzekerde bovendien beroep doen op de waarborg **REISONDERBREKING/VAKANTIEONDERBREKING/REISVERGOEDING** en/of de waarborg **COMPENSATIEREIS** (cf. andere reden) zie ook jaarcontract ANNULERING ETHIAS (ETHIAS betaalt pro rata het saldo van de resterende vakantiedagen terug in geval van vervroegde terugkeer (wegens) hospitalisatie in België van de samenwonende partner of de vader, moeder, zoon of dochter van de verzekerde)

Hospitalisatieverzekeringen ziekenfondsen (de hoogste formules)

- **Wereldwijde dekking** (tenminste in de hoogste formules)
- **Geen beperking** inzake maximale **verblijfsduur buitenland**
- **Beperkte tussenkomst BUITENLAND (meestal maximum/opnamedag):**
250 euro (T6; max 10d/kalenderjaar), **360 euro** (W9,U7b)
Uitz: 500 euro/kalenderjaar (S5 en U7(hospitalisaties)); geen forfait per opnamedag (V8 en T6b (info onduidelijk, vb. maximum 180 dagen))
- **Tussenkomst MITS (principe) en NA tussenkomst wettelijke verzekeringen en alle andere verzekeringen** (MUTAS en Mediphone Assist)
- **Aandachtspunten:**
 - 1.extra waarborgen 'ernstige ziekten' en 'pre- en postkosten' in buitenland: niet bij W9 en U7b
 - 2.geprogrammeerde zorg buitenland: vooraf toestemming nodig arts ziekenfonds (S5)
 - 3.psychische problematiek en verslaving: uitsluitingen en beperkingen
 - 4.daghospitalisatie buitenland: niet bij W9 + U7b

Hospitalisatieverzekeringen PRIVE

(DKV IS2000, AG CARE, KBC, ETHIAS MEDI-PLUS)

1. **Wereldwijde dekking**
 2. maximumduur ononderbroken verblijf **3 maanden** (DKV, AG CARE), **6 maanden** (KBC), **geen limiet** (ETHIAS)
 3. principe van **volledige tussenkomst** (100 %) MITS en NA wettelijke tussenkomst (uitz: ETHIAS max 300 % wettelijke tegemoetkomingen, max. 25.000 euro/kalenderjaar, eenspersoonskamer: maximum 40 euro per opnamedag en ook NA andere reeds ontvangen terugbetalingen en vergoedingen gewaarborgd door de eventuele vrije of aanvullende hospitalisatieverzekering van het ziekenfonds)
- > Wat als er **geen** wettelijke tussenkomst is ?
- a) **Er is een wettelijke tussenkomst MAAR heeft er geen recht op:**
men doet alsof er een **fictieve tussenkomst** is (KBC, ETHIAS) of **50 %** (DKV, AG CARE (onduidelijk))
 - b) **Er is helemaal geen wettelijke tussenkomst:**
geen tussenkomst (KBC, ETHIAS, AG CARE) of **50 %** (DKV)

Hospitalisatieverzekeringen PRIVE

(DKV IS2000, AG CARE, KBC, ETHIAS MEDI-PLUS)

-> Wat is **specifiek** bij verzorging in buitenland ?

Zorg in land buiten EU/zonder IO: 50 % kosten (MAX 6.250 euro/opname) (KBC)

Enkel bij onvoorzienbaar medisch incident of dringende en onvoorzienbare hospitalisatie + in principe alleen bij zorg volgens openbaar stelsel + als geen recht is op wettelijke tussenkomst: 50 % (AG CARE; onduidelijk want beroep op privé-stelsel mogelijk mits akkoord IPA)

Bij DKV IS 2000 is er een extra waarborg bijstand buitenland, nl. DKV ASSISTANCE. Bij voorafbestaande toestanden – mits niet uitgesloten bij aanvang van het contract !- is er dekking via DKV Assistance onder bepaalde strikte voorwaarden (vb. niet te voorzien recidief of complicatie, ziekte **stabiel** op datum van vertrek, geen therapie ingesteld of aangepast in **6 maanden VOOR vertrek**, geen depressieve of psychische stoornis, geen zenuwstoornis ...) Komt DKV Assistance niet tussen (vb. bij geprogrammeerde zorg, dialyse, zuurstoftherapie, ...) dan is er mogelijks tussenkomst op basis van de hoofdwaarborg, nl. DKV IS 2000. Om alle misverstanden te vermijden is het aangeraden om VOOR het vertrek DKV te contacteren hetzij via de Verzekeringsbemiddelaar hetzij via schade@dkv.be.

Hospitalisatieverzekeringen PRIVE

(DKV IS2000, AG CARE, KBC, ETHIAS MEDI-PLUS)

3. Bijzonderheden:

- Bij waarborg 'assistance': **contact met alarmcentrale** binnen 24 uur (DKV ASSISTANCE ook bij ambulante zorg voor ernstige ziekte of ongeval zonder hospitalisatie; bij AG CARE sterk aangeraden bij zorg buitenland) Daarnaast 'schadeaangifte'plicht.
- **Geprogrammeerde zorg: MITS 'voorafgaande toestemming (arts) ziekenfonds'** (KBC: voorafgaandelijk terugbetalingsakkoord tussen verzekerde en het Riziv; AG CARE: 'voorafgaand akkoord met de mutualiteit')
- **Uitsluitingen:** poging tot zelfmoord, psychische aandoeningen, verslaving, dronkenschap ...
- **'samen uit, samen thuis'garantie:** alleen als er een waarborg 'assistance' is en als de meereizende personen ook meeverzekerd zijn (in dezelfde of andere polis van dezelfde verzekeraar; AG CARE, DKV ASSISTANCE)
- **vervoermiddel bij repatriëring:** in principe niet per vliegtuig als afstand met woonplaats < 1.000 km (AG CARE, DKV ASSISTANCE)
- **samenloop met andere verzekeringen:** Belgische wetgeving van toepassing (meldingplicht andere dekkingen expliciet vermeld bij DKV IS 2000)

Wat brengt de toekomst ?

1. De Europese Richtlijn 2011/24/EU van 9 maart 2011 betreffende de toepassing van de **rechten van patiënten bij grensoverschrijdende zorg** (Publicatieblad EU van 4 april 2011 L88/45 tot 65) moet uiterlijk op 25 oktober 2013 zijn omgezet in nationale wettelijke en bestuursrechtelijke bepalingen.
 - > onder meer info over rechten en aanspraken op grensoverschrijdende zorg en over de zorgaanbieders moet beschikbaar zijn in een of meer **nationale contactpunten**
 - > de nationale contactpunten moeten overleg plegen met zorgaanbieders, zorgverzekeraars én met patiëntenorganisaties (art.6.1 Richtlijn)
 - Deze Richtlijn heeft alleen betrekking op de wettelijke verplichte ziektekostenverzekering. Idealiter zou ook dergelijk initiatief moeten genomen worden voor alle aanvullende 'diensten, voordelen, verzekeringen' die bijstand en dekking van medische kosten in het buitenland voorzien. **Waarom ?** 'Alle ZIEKTEKOSTENverzekeringen zijn minstens in België nauw aan elkaar verbonden' en iedereen heeft recht op informatie zeker als men direct (bijdragen of premies) en/of indirect (belastingen) daarvoor betaalt.
2. Gaan de mensen meer verzekeringen **aankopen 'over de grenzen heen' (vb. via internet) ?**
Het bestaat ... maar héél voorzichtig zijn. Welke wetgeving, bescherming voor de verzekerde, procedures bij klacht, garanties van tussenkomst ? Er is meer ZEGgeld dan LEGgeld.
3. Meer **vrijstellingen/franchises, beperkingen en uitsluitingen** ? Waarom vb. in Spanje voor 100 % tussenkomst terwijl voor dezelfde zorg in België 75 % tussenkomt geldt?

WAT MOET JE ONTHOUDEN ?

1. **Jouw ziekenfondsdossier** (en dat van de reisgezellen) moet in orde zijn (**kijk dat na !**)
 2. Vertrek niet zonder **grondige voorbereiding** (en niet zonder reisapotheek).
 3. **Wees eerlijk.**
 4. Vertrek niet als **het risico op medische problemen** groot is. U moet bovendien **‘gezond genoeg zijn om te reizen en in het buitenland te verblijven’**. ! Besteed ruim (op tijd) aandacht aan voorafbestaande toestanden .
 5. Gedraag u als een **‘goed huisvader/huismoeder’** VOOR, TIJDENS en NA de reis (vb. test niet ‘jouw mensenrechten’ uit in het buitenland, ga niet tegen het advies van jouw arts in op reis, maak lijst op van jouw verzekeringen en noden, doe aangifte van ongeval en/of arbeidsongeschiktheid (ook van privé-ongeval) o.m. bij ziekenfonds)
 6. **Denk vooral aan praktische zaken !** Wat doen bij een ernstig medisch probleem of bij overlijden in het buitenland ? Bij een ander schadegeval ? Wie contacteren, hoe ... ?
 - a) alleen de **ziekenfondsdekking** ?

Contacteer de alarmcentrale van het ziekenfonds zo snel mogelijk
 - b) **nog andere verzekeringen** (reisbijstand- en/of hospitalisatieverzekering(en) ?
 - > **Alleen medisch probleem**: contacteer de alarmcentrale van de ‘verzekering’ die het grootste kapitaal medische kosten waarborgt (vergeet niet andere waarborgen zoals reisonderbreking, reiswijziging, vervroegde terugkeer, annulatiekosten)
 - > **Overlijden en andere problemen** : contacteer de alarmcentrale die de beste dekking biedt (cf. samen uit, samen thuisgarantie, opsporingskosten, ...)
- ! MAAR vergeet niet om de andere dekkingen te melden (kijk dat na !)**
! Vergeet niet dat ‘communicatie’ ook voorbereiding en geld kost (kijk dat na !)

WAT MOET JE ONTHOUDEN ?

7. Raadpleeg **uw arts in België** na het buitenlands verblijf als er tijdens of na de reis medische problemen hebt gehad of krijgt. Niet alle “ foute “ reissouvenirs worden door de douane tegengehouden bij terugkeer in België.
8. Alle tussenkomsten zijn bepaald in statuten, reglementen en algemene voorwaarden. Die **verschillen erg** van elkaar en **veranderen bovendien regelmatig** .
Besteed aan deze ‘polisvoorwaarden’ VOORAF aandacht. Tussenkomsten verschillen, ook al wordt dezelfde naam gebruikt vb. MUTAS (cf. reisbijstand ziekenfondsen).
9. Raadpleeg op tijd en stond – maar op tijd ! – naast uw ziekenfonds ook een deskundig en onafhankelijk **verzekeringsbemiddelaar**
http://www.fsma.be/nl/Consumers/Savings%20and%20investments%20and%20insurance/Insurance%20consumer/i_c.aspx
10. Denk ook aan de voorbereiding van **de laatste reis** : <http://www.delaatsteis.be>
http://www.belgium.be/nl/familie/overlijden/in_het_buitenland
Bij een overlijden tijdens de reis, is de vakantie voor de medereizigers « over ». Belast hen niet met vragen zoals repatriëring of begrafenis / crematie ter plaatse.

Geniet van uw reis, het kan de laatste zijn

*Reizen, het is zijn hart losmaken
van het anker der kleine vaart,
om het vlot te laten geraken
op de zeeën der wereldkaart.
Het is zijn hart van het beminde
losrukken, fier en onbevreesd,
om het schoner nog weer te vinden
dan het ooit voordien is geweest.
(Bertus Aafjes)*

Tedere herinnering aan

Katrien Vande Velde

geboren in Mechelen op 12 juli 1973
verongelukt op het Boliviaanse Altiplano op 5 augustus 1999

Marc en Lut Vande Velde - De Vis
Liesbet, Saskia en Joost

Krijtestraat 61, 9041 Oostakker

De Monner zat 2.8.2003

VRAGEN ?